

Wandelverslag middendeel Vondelpark op 4 november 2021

Een wandeling naar aanleiding van het feit dat het 25 jaar geleden was dat het Vondelpark werd ingeschreven als rijksmonument in 1996.

Hans Homburg
4 november 2021

Bij de start en introductie van deze wandeling op het pleintje ingang Kattenlaan werden we door 'de baas' van het Kinderkookkafé spontaan getrakteerd op een schaalte cake terwijl de zon een beetje ging schijnen. Even rondkijkend hier op het gebied van Stadsdeel West, allereerst de mooie jonge Amberbomen in herfstkleur, een heel hoge Hollandse iep en de 2 aaneengesloten gebouwen die door Stadsherstel in 2005 grondig zijn gerestaureerd. Het Kinderkookkafé is een zeer populaire plek voor kinderen en ouders, met speeltuin.

Toen de openbare mestopslag van de park-koeien niet meer werd toegestaan, werd dit gebouw in 1885 in gebruik genomen voor mestopslag.

Aan het hek een dichte beplanting rozen met klimeigenschap, gekweekt door Chris Warner uit Engeland met de naam 'Scent from Heaven' met nog één tros bleek-oranje bloemen.

In het park aandacht voor de v.m. Opzichterswoning Kattenlaan, gebouwd door de 'huisarchitect' van de Parkvereniging Willem Hamer in 1877 die ook het grote Paviljoen Vondelpark (VondelCS) bouwde in 1881 en de Hulstbrug waar we later overheen lopen.

Opzichterswoning én nieuw stoomgemaal dat water loosde richting het kanaal Overtoom. Toen dit kanaal werd gedempt in 1903 moest er een andere oplossing komen voor de afvoer van water. De gemeente bouwde een groot stoomgemaal aan de Amstelveenseweg bij de hoek Koninginneweg, dat gebouw staat er nog steeds zonder hoge schoorsteen en wordt niet meer gebruikt als gemaal, een moderne pomp staat langs de Sophialaan.

Een van de laatste bewoners van dit opzichtershuis was de parkmedewerker Jello Jongasma, die o.a. ook opzichter was van het eerste Rosarium 1936 en later in 1953 in dienst kwam van de gemeente Amsterdam.

We lopen de brede lange weg in. Die is zo breed omdat deze parkweg bedoeld was om hier ook met koetsen te kunnen rijden, zodat er 2 koetsen elkaar makkelijk konden passeren, met visie voor de toekomst en nu handig met het drukke fietsverkeer, wandelen en skaten.

Op de asfaltweg stond een grote tractor met heen- en weer gaande pennen om de gazons te beluchten en de waterdoorlaatbaarheid te verbeteren. Een meewandelaar liet zelfs nog een video zien wat het met de grond doet! Mooi zo'n interactieve wandeling.

Even verder rechts een Spaanse aak met een bijzondere vergroeiing van takken die echt in elkaar zijn gegroeid, ontstaan als schuurtak en als het ware aaneen of ineen gelast. Er staat nog zo'n soort vergroeiing in het park bij de Muziektent, tussen 2 Essen.

Even verder na de driehoekige ingang naar het Rosarium een prachtig breed overzicht naar de overkant met water, bomen en rechts in de verte de Grote speelweide met honden. Het groene veld of gazon voor ons heeft de naam Kropveld. Genoemd naar Daniel Kropveld die veel heeft gedaan in en voor het park. Het vastleggen van noemenswaardige dingen die gebeuren, nog steeds actief is als vrijwilliger bij het onderhoud van de Koeweide en het gidsen aan kinderen op het Natuurpad en natuurlijk de organisatie van de Paddentrek.

Rond 1965 tekende de idealist Charles Haak het hele Vondelpark, bestudeerde de natuur én gaf aan alle paden, weggetjes, velden en waterlopen een naam, behalve aan dit veld vandaar de toevoeging in 2015 van het Kropveld.

Nu richting het Rosarium. Op weg even stilgestaan bij een Taxus die tweehuizig is; planten met mannelijke bloei voor het stuifmeel, en vrouwelijke bloemen die na de bloei mooie rode bessen maken met zaden.

We staan nu in het zonnige Rosarium dat op initiatief van Hart voor het Vondelpark, samen met toen het Natuur- en Milieuteam Zuid (Nu GroeneBuurten) een opknapbeurt nodig had. De zuidelijke perken werden met rozen beplant en de noordelijke door een aannemer verzorgd in opdracht van Hart voor het Vondelpark. Omdat het onderhouden van rozen intensief is, is in 2015 de coördinatie door Gon en Hans opgepakt. Momenteel wordt met veel plezier het onderhoudswerk bijna dagelijks uitgevoerd door vrijwilligers in samenwerking met Parkbeheer. Zoals van nu het planten van nieuwe rozen vanaf komende week maandag.

De achtergrond van de grote halfronde bank uitgelegd, echt een monument voor de 34 oprichters van het hele Vondelpark, in het 1e Rosarium geplaatst in 1939 toen de vereniging 75 jaar bestond.

Na uitleg bij enkele rozen, zoals de witte 'Marie Pavié', gekweekt in 1888 en nu nog redelijk bloeit met geurende rozen zijn we naar de Eendenvoederplaats gelopen met dat mooie hek, van oorsprong ontworpen door architectenbureau Baanders in 1922.

Naar aanleiding van de vraag over de uitstekende 'houten stronken' kon ik uitleggen dat dit de oude houten kopse hout bestrating was die niet is hersteld, maar er is leem en grind over uitgestrooid. De suggestie was om dit in oude situatie te herstellen.

Iets uitgelegd over de imposante Canadapopulier die hier staat. Dit soort op deze leeftijd (70 jaar) wordt 'onberekenbaar' op het punt van onverwachte takbreuk en vele bomen zijn al uit veiligheidsoverweging weggezaagd. Verderop een statige Witte paardenkastanje die zelfs uit de

stam damppt. Heeft nu al grote kleverige knoppen. Verder staat hier een oude Yoshino-kers. In het voorjaar uitbundige bloei zelfs uit de stam. Dit soort staat ook in het Bloesepark Amsterdamse Bos, een geschenk van de Japanse gemeenschap aan Amstelveen.

Langs het pad een gecultiveerde kers. Onderstam Zoete kers en daarboven de soort 'Kanzan'. Het bijzondere is dat aan deze boom beide bloemetjes bloeien, enkele witte onderaan van de onderstam en roze aan de overige boom.

Dan de boom met de grootste bladeren, tot wel 40 cm lang en aan de boven- en onderzijde zacht viltig, de Anna Paulownaboom. Komt van oorsprong uit China en was de lievelingsboom van Anna, dochter van de Russische tsaar Peter I. Zij was van 1840-1849 Koningin van de Nederlanden, was getrouwd met Koning Willen II.

Aan een kleinere Anna Paulownaboom zien we de hele grote bladeren bovenin.

Een heel mooi veld links met de oudste Moerascipressen langs het water en de Monumentale dikke Zomereik met de vorm van een olifantspoot. Bij de Moerascipressen zie je luchtwortels en snuif je de geur van de takken die verder in de winter allen op de grond vallen. Ook hier de tweehuizigheid, bomen met kegels en bomen zonder kegels. Rechts voor de brug nog een Es met onjuist naamplaatje. het is een gewone Es. Op deze mooie Hulstbrug kan je de mannelijke Taxus goed bekijken, evenzo de Hulst, hier zonder bessen. Je hebt hier een prachtig uitzicht over de omgeving links en rechts met de fontein richting Rosarium. Op de brug vinden we rode plastic bloemblaadjes. Leuk voor een trouwfotosessie op de brug, maar slecht voor het park.

Aan het eind van de brug 2 statige brugwachters, dikke Colchische esdoorns in lichte herfstkleur en mooi puntig blad.

50 meter verder het uitzicht op het veldje waar we in de zon hebben gestaan, over het wijde water en de overhangende Gele treurwilgen. We vervolgen langs het oeverpaadje waar 2 vermolmde Canadapopulieren staan en één is in gevaarlijke staat van ontbinding.

Verder langs het pad een rustgevend en harmonieuze horizon van water en bomen.

Langs de Schapenweide gekomen zien we een oude Rode paardenkastanje en de knoppen aan de onderstam die niet kleverig zijn in tegenstelling tot de andere kastanjes die kleverige knoppen hebben. Binnenin die knoppen ontwikkelen in het voorjaar de bladeren én de bloemen. Net voor de lepenlaan, met uitleg over de iepziekte bestendige lepen 'Christine Buisman', lopen we naar links waar een oude Chinese vleugelnoot staat en daarachter staat een aanverwant die als opschot al aardig is opgegroeid. De klok staat op 11:45 uur en afronding is gewenst en lopen een alternatieve route terug naar de Werf van Parkbeheer.

Eerst nog het ruime uitzicht over het brede water met in de verte 3 eilanden die zich op natuurlijke wijze naar eigen inzicht ontwikkelen. Uitgroeien, verdringen en kansen zoeken voor ontwikkeling. Zie de hoog-opgegroeide Treurwilg het eiland bezitten en pronken, haar rok net boven het wateroppervlak. De 2 dode wilgen uitgelegd en de dikke 110-jarige Bindwilg die door BBQ-mensen in vlam is gezet in de holle stam, vandaar het hek ervoor. Het lijkt nu moderne boomchirurgie met een flinke Vlier erin. Ook gekeken naar de schuin staande Zwarte els, een cultivar met de naam 'Laciniata' met diep ingesneden blad, prachtboom. Dit is een bijzonder mooi uitzichtpunt. Links langs het pad een Hulst met glanzende roze bessen.

Langs een veld aan de overkant met een prachtige voluit gegroeide Canadapopulier. Op de Waterspeelplaats in de verte werd een prachtige wollig-bebladerde boom gezien in herfstkleur, een Es cultivar met de naam *Fraxinus angustifolia* 'Raywood'. Er staan nog meer van deze bomen in het park.

Bij de werf Vondelpark aangekomen vertelde de dagelijks beheerder Jeroen Favôt over de functie van de werf en hoe er gewerkt wordt met oog voor praktisch werken, ook vanuit hier in andere parken in stadsdeel Zuid, aandacht voor ecologie en inzet van personeel. De nieuwe werkwijze van blad composteren volgens de 'Bokashi' manier. Ook wordt nagedacht om jongeren een kans te geven ervaring op te doen in het groen.

Wat ik zelf ervaar is dat er de afgelopen 6 jaar meer aandacht en uitvoering is gegeven aan bloemrijke borders en de bloei zit er nog aardig in nu.

We nemen nog een kijkje bij de tulpenbollen in houten kratten en de rozenstruiken die voorlopig even zijn ingekuuld en die vanaf komende week maandag 8 november worden geplant in het Rosarium, circa 800 stuks en ik meen circa 30.000 tulpenbollen vanaf 10 november 2021.

Deze wandeling kwam nagenoeg overeen met de beschreven 'Wandelroute 4 Kattenlaan' maar vanwege de tijd nogal ingekort. Was ontspannen wandelen, informatie-uitwisseling en genieten in het nog groene en zonnige park.

<https://www.inhetvondelpark.nl/wandelroute04.html>

Startpagina website www.inhetvondelpark.nl

<https://www.inhetvondelpark.nl/index.html>